

Reykjavík, 15. ágúst, 2025

## UMSÖGN RAUÐA KROSSINS Á ÍSLANDI

um áform félags- og húsnæðismálaráðuneytis um tillögu til þingsályktunartillögu  
um framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda 2026-2029

Rauði krossinn á Íslandi þakkar tækifærið til umsagnar á ofangreindum áformum. Rauði krossinn á Íslandi stendur vörð um mannréttindi og virðingu einstaklinga og vinnur að málefnum flóttamanna og umsækjenda um alþjóðlega vernd í samvinnu við stjórnvöld og Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna. Rauði krossinn hefur hér til hliðsjónar grunnþingild hreyfingarinnar um mannúð, óhlutdrægni og hlutleysi sem og stefnu Alþjóðahreyfingar Rauða krossins í málefnum sem tengjast flóttafólki, umsækjendum um vernd og alþjóðlegum fólksflutningum. Umsögnin byggir meðal annars á þekkingu og reynslu félagsins af félagslegum stuðningi við flóttafólk, aðstoð við fólk með verndarstöðu vegna fjölskyldusameininga og á inngildingunni (*e. inclusion*).

Hér eru til umfjöllunar áform um gerð nýrrar framkvæmdaáætlunar í málefnum innflytjenda sem samkvæmt lögum nr. 116/2012 ber að leggja fram. Rauði krossinn fagnar öllum áformum um þróun og vinnu stjórnvalda í málefnum innflytjenda.

Hins vegar hefur á undanförnum tveimur árum eða svo verið lögð mikil vinna í breiðari langtímaþingnumótun stjórnvalda þ.e. svokallaða hvítbók, drög að stefnu í málefnum innflytjenda *Samfélag okkar allra – framtíð og stefna Íslands í málefnum innflytjenda*.<sup>1</sup>

Sú þingnumótunarvinna var fyrsta atriðið framkvæmdaráætlunar sem enn er í gildi, til loka yfirstandandi árs „1.1. Mótun stefnu í málefnum innflytjenda, flóttafólks og fjölmennningar“.<sup>2</sup> Í þeirri vinnu var viðhaft víðtækt samráð við fjölda hagsmunaaðila og ekki síst almenning, innflytjendur sjálfa og flóttafólk sem hingað hefur komið. Því miður náðist ekki að leggja þá stefnu fyrir Alþingi fyrir slit síðustu ríkisstjórnar.

Slíka stefnu hefur sárlega vantað árum saman eins og félagið hefur ítrekað lýst yfir. Slík langtímaþingnum væri mjög til bóta því ekki deila allir hagsmunaaðilar og þar með taldir innflytjendur sjálfir og almenningur á Íslandi sama skilningi á þeim hugtökum sem nú eru notuð um árangursríka móttöku nýrra íbúa af erlendum uppruna, hvort sem þeir koma til vinnu eða hafa fengið hér alþjóðlega vernd. Eins deila ekki allir, hvort sem er almenningur eða stjórnvaldamenn, sama skilningi eða eru sammála um það hvert skuli stefna í málefnum innflytjenda, m.a. um hver séu þeirra réttindi og skyldur og eins hvernig samfélagið þarf að aðlagast sig að breyttri samsetningu þjóðarinnar. Félagið telur nauðsynlegt að undirstrika mikilvægi þeirrar hugsunar sem felst í

<sup>1</sup> <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2024/05/25/Fyrsta-hvitbokin-i-malaflokknum-Samfelag-okkar-allra-framtid-og-stefna-Islands-i-malefnum-innflytjenda/>

<sup>2</sup> <https://www.althingi.is/altext/152/s/1364.html>

hugtakinu „inngilding“ þar sem innviðir samfélagsins eru einnig aðlagðir að þörfum þessa nýja stóra hóps en ekki einungis að þau sem hingað koma aðlagi sig að samfélaginu hér. Eins hefur í síauknum mæli undanfarið mun neikvæðari umræðu um innflytjendur á landinu orðið vart, raunar svo að oft er litlum hópi umsækjenda um alþjóðlega vernd og þeim sem hafa fengið vernd kennt um flest sem veldur almenningi áhyggjum varðandi móttöku allra nýrra íbúa, þ.m.t. þeim mikla fjölda fólks sem kallað hefur verið til landsins til starfa í mannfrekum geirum atvinnulífsins. Mögulega er síðasttalda atriðið ein orsök þess að hér hefur ekki verið til staðar langtímastefna í því hvers kyns samfélag við viljum sjá til framtíðar þar sem félags- og mannauður nýrra íbúa er nýttur sem skyldi og eins þar sem nýir íbúar fá raunveruleg tækifæri til að nýta færni sína, menntun og þekkingu, læra tungumálið og vera virkir þjóðfélagsþegnar. Þessu til stuðnings er m.a. úttekt og skýrsla OECD sem unnin var á undirbúningstíma ofangreindrar stefnumótunar.<sup>3</sup>

Markmiðið var að vinna framkvæmdaáætlun út frá ofangreindri stefnu. Vel útfærð stefna er í raun nauðsynlegur grunnur framkvæmdaáætlana og það er bagalegt að ekki virðist áætlað að ljúka framkvæmd á þessu fyrsta atriði nógildandi framkvæmdáætlunar (sjá fyrir ofan) þrátt fyrir stjórnarskipti. Rauði krossinn vonar einlæglega að sú mikla vinna sem lögð var í þá stefnuvinnu nýtist vel við gerð nýrrar framkvæmdaáætlunar sem hér er til umræðu en eins að langtímastefna verði kláruð á allra næstu misserum.

Rauði krossinn lýsir sig fúsan til samstarfs um áformaða vinnu ekki síst þar sem félagið kemur að stuðningsverkefnum fyrir flóttafólk og telur reyndar mjög æskilegt að viðhaft verði gott samráð við viðkomandi félagasamtök eins og hefur áður tíðkast. Fulltrúar Rauða krossins eru tilbúnir að hitta viðkomandi aðila innan félags- og húsnaðisráðuneytis til frekari viðræðna um áformin og gera grein fyrir sjónarmiðum félagsins.

---

<sup>3</sup> [https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/09/skills-and-labour-market-integration-of-immigrants-and-their-children-in-iceland\\_cc5aa7de/96adc300-en.pdf](https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/09/skills-and-labour-market-integration-of-immigrants-and-their-children-in-iceland_cc5aa7de/96adc300-en.pdf)